

Helir-Valdor Seeder
Riigikogu

Teie 10.11.2021

Meie 24.11.2021 nr 1-6/21/748-2

Vastus kirjalikule küsimusele

Austatud Helir-Valdor Seeder

Vastan Teie 10. novembril 2021 esitatud küsimustele.

1. Kas Teie hinnangul ei peagi Riigikogu liikmel olema võimalust tutvuda lepingutega, millest tulenevad rahalised ja võimalik, et ka muud kohustused Eesti riigile?

Vastus: Leian, et Riigikogu liikmel peab olema võimalus tutvuda teabega, millest tulenevad Eesti riigile rahalised või ka muud kohustused. Riigikogu liige vajab sellist teavet, et täita oma ülesandeid, milleks on täitevvõimu tegevuse kontrollimine ehk parlamentaarne kontroll. Riigikogu liikme õigust saada oma ülesannete täitmiseks vajalikku teavet reguleerib Riigikogu kodu- ja töökorra seadus (RKKTS).

Selgitus: Pöördusite Riigikogu liikme kirjaliku küsimusega tervise- ja tööminister Tanel Kiige poole, et saada informatsiooni, kuidas on Riigikogu liikmel võimalik tutvuda kõigi COVID-19 vaktsiinide hankimisega Eesti riigile võetud kohustustega. Palusite väljastada lepingud ja ülevaate võetud kohustuste kohta. Minister ei edastanud Teile soovitud teavet, selgitades, et lepingutes sisalduv teave ei ole täies ulatuses üldiseks kasutamiseks mõeldud. Kuna eellepingu vaktsiinitootjatega on sõlminud Euroopa Komisjon, siis on Euroopa Komisjon kui teabevaldaja määranud lepingus sisalduvale konfidentsiaalsele või äriteabele juurdepääsu piirangu.

Olen seisukohal, et kui Riigikogu liige soovib RKKTSi §-i 147 alusel saada kirjaliku küsimuse vormis tervise- ja tööministrilt teavet, ei saa vastamisest keeldumise aluseks olla piirangud, mis on kehtestatud avalikkusele ehk igaühe juurdepääsu piiramiseks üldiseks kasutamiseks mõeldud teabele. RKKTS ei näe ette ühtegi taolist vastamisest keeldumise alust. Juurdepääsu tagamisel teabele ei saa Riigikogu liiget käsitleda igaühena. RKKTSi kohaselt võib valitsuse liige vastamisest keelduda vaid § 146 lõikes 9 märgitud juhtudel, st põhjusel, kui küsimus ei puuduta valitsuse liikme juhitavat valdkonda või on seotud riigisaladusega või salastatud välisteabega või kui sellele vastamine kahjustaks riigi julgeolekut.

Riigikogu liikme teabe saamise õigus toetub otseselt põhiseadusele (PS) ja selle piiramiseks puudub õiguslik alus isegi ärisaladuse puhul. Samas leian, et Riigikogu liikmel on oluline läbi mõelda, kuidas kaitsta sellist teavet laiale avalikkusele kättesaadavaks tegemise eest, sest see võib kahjustada ettevõtlusvabadust. Riigikogu põhiseaduskomisjonile 30.11.2020 saadetud kirjas on õiguskantsler muu hulgas märkinud järgmist: „*Ärisaladuse kaitse vajadust silmas pidades on märkimisväärne ka see, et Riigikogu liikmeid võib küll teavitada, kas ja mis ulatuses sisaldab neile antud dokument sellist teavet, mida tuleb kaitsta kolmandatele isikutele avaldamise või avalikustamise eest (selleks võib avaldatava teabe vastavalt tähistada või lisada selgituse), kuid teiselt poolt näeb PSi § 62 mh ette, et Riigikogu liige ei kanna õiguslikku vastutust poliitiliste*

avalduste eest Riigikogus või selle organites. See tähendab, et teatud tingimustel sõltub ärisaladuse kaitse määr üksnes Riigikogu liikme eetilistest tõekspidamistest.”¹

Arvan, et on võimalik leida lahendus, kus tagatud oleks selgelt nii õigus teabele ligi pääseda kui ka usalduse hoidmine.

2. Kas Teil on võimalik tutvuda eelmainitud lepingutega ja olete teadlik nendest lepingutest Eesti riigile tulenevate rahaliste ja muude kohustustega? Kas Teil on võimalik vastav info edastada mulle kui Riigikogu liikmele?

Vastus: Jah, Riigikontrollil on see võimalik ja Riigikontrolli audiitorid tutvuvad eelnimetatud lepingutega seoses auditi „Riigi 2021. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus“ toimingutega. Audititoimingute raames oleme Terviseametile ja Sotsiaalministeeriumile esitanud teabepäringu edastada Riigikontrollile kõik COVID-19 vaktsiinide hankimisega seotud lepingud ning muud varude soetuse aluseks olevad dokumendid. Soovitud teave ei ole Riigikontrollile hetkel veel Sotsiaalministeeriumist laekunud. Auditi valmimisel esitab Riigikontroll aruande Riigikogule tutvumiseks ning on valmis auditi tulemusi tutvustama vastavalt Riigikogu liikmete soovile. Samas olen seisukohal, et kiireim viis, kuidas soovitud teave Teieni jõuaks, tuleks leida Sotsiaalministeeriumil.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Janar Holm
riigikontrolör

¹Kättesaadav internetis:

https://www.oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/Avalikkuse%20ja%20Riigikogu%20liikmete%20juurdep%C3%A4%C3%A4s%20asutusesiseseks%20kasutuseks%20tunnistatud%20teabele.pdf